

(Данас, 16.4.2010)

Упркос бројним позивима на „нови атлантизам“ или „нову трансатлантску нагодбу“, америчко-европски однос и даље је „утамничен“ старим навикама. Напоследку, то да су готово сви изазови данашњице ван традиционалних НАТО односа, док је велики број заступљен у доменима у којима се ставови САД и Европе знатно размимоилазе, представља неизбежну реалност.

Састајање умова због сваког глобалног питања исувише је захтевно и за Америку и за Европу, али се стиче утисак да је стратешка подударност, кад је реч о великом броју проблема, и могућа и неопходна. То укључује руковођење глобалним финансијским и трговинским системом, суочавање са проблемом енергетске безбедности и климатских промена и уобличавање постојећих међународних институција да би се ухватиле у коштац са овим изазовима.

Можда је глобална економска криза натерала Американце и Европљане да обнове сарадњу. Будући да је Међународни монетарни фонд на почетку био маргинализован, Европљани су, под руководством британског премијера Гордона Брауна, захтевали да се одржи самит Г-20 да би се размотрила нова међународна финансијска архитектура, при чему нису заобишли само ММФ, већ и Г-7.

Та иницијатива и три самита Г-20 која су уследила представљају обећавајући почетак. Под европским и америчким руководством спроведено је неколико мера за јачање финансијског надзора и контроле преко ММФ и Одбора за финансијску стабилност који замењује стари Форум за финансијску стабилност. Лидери Г-20 такође су се сложили да рекапитализују ММФ и регионалне банке развоја преко импресивног пакета мера од 1.1 билион долара да би се помогло најсиромашнијим земљама.

Следећи битан корак јесте већа интеграција нових економских сила у глобални систем и напори да се њихова све већа моћ и утицај рефлектују у ММФ, Светској банци и другим институцијама. Економије са тржиштима у успону чине 30 одсто светског БДП, 45 одсто укупног извоза и 75 одсто девизних резерви, али традиционалне западне силе

Пише: Роберт Хачинс
недеља, 18 април 2010 14:13

Организације за економску сарадњу и развој (ОЕЦД) и даље држе 63.8 одсто укупног гласачког удела у ММФ, док само Г-7 чине 43.7 одсто укупног удела.

Добро место за почетак било би да САД и Европа повере своја традиционална права врховним позицијама Светске банке и ММФ. Исто тако, економским џиновима у развоју, попут Кине и Индије, треба приписати знатно већу гласачку моћ.

Једна могућа формула јесте да се САД одрекну своје позиције једине земље са правом вета у замену за пристанак ЕУ да смањи свој комбиновани гласачки удео са 30 одсто на ниво који имају САД. Извршни одбор ММФ треба смањити са 24 члана на 20 консолидовањем европског представљања. Међутим, САД и ЕУ су се досад показале невољним да се одрекну својих привилегованих позиција.

Глобална финансијска криза такође је допринела све већој кризи светског трговинског система, при чему владе одговарају на притиске за антиглобализацију тежњом ка меркантилистичким политикама. Број билатералних и трговинских споразума нагло расте, а већина њих представља дискриминирајуће трговинске погодбе које је међународни поредак са САД на челу требало да спречи. У међувремену прети опасност да рунда преговора о развоју у Дохи постану први пропали мултилатерални трговински преговори.

Ипак, упркос реторичким обећањима да ће довршити рунду преговора у Дохи, ни САД ни било која друга економска сила нису учинили много да их унапреди. У САД и свуда другде рунда преговора у Дохи изазвала је широм распрострањено противљење радника и синдиката и измамила само млаку подршку шире јавности.

Укратко, то је позната прича о добицима који су нашироко распоређени, док су губици строго концентрисани обично по сектору, а често и по региону. Оживљавање Дохе биће могуће само ако америчка јавност и Конгрес уоче велике добити који ће дићи медијску прашину, а који би могли да неутрализују противљење оних за које постоји вероватноћа да осете негативне последице.

Да би се превазишли устаљени ставови, потребна је смела међународна иницијатива, а то подразумева споразум којим су обухваћени значајни уступци САД и ЕУ када је реч о

пољопривреди у замену за одговарајућа обавезивања Индије, Бразила, Кине и других како би отворили сопствена тржишта за услуге и пољопривреду. Што се Европљана тиче, симултана тежња ка „ојачаном трансатлантском тржишту“ учинила би Доха иницијативу САД и ЕУ у вези са пољопривредом атрактивнијом за обе стране јер би за циљ имала смањење додатних баријера ка трансатлантској трговини које нису покривене у мултилатерлној рунди преговора.

Још једна заоставштина застарелог међународног система јесте та што Међународна агенција за енергију (ИЕА) не укључује ниједног главног извозника енергије. САД и ЕУ треба да преузму руководство у ширењу чланства ИЕА да би се у њене оквире укључиле Кина, Индија, Русија и остале државе које нису чланице ОЕЦД, као и да је промовишу заједно са проширеним Уговором о енергетској повељи, као форума за успостављање енергетске безбедност посредством преговора међу снабдевачима, потрошачима и транзитним земљама.

Свет је на врхунцу највеће смене глобалних сила и утицаја за сто година. За руковођење овом мирном револуцијом потребно је ништа мање од новог међународног система са радикалном ревизијом постојећих институција и модела пословања. Постојећи међународни систем, основан за свет 50-их година двадесетог века, није подесан за нову светску агенду, а мала је вероватноћа да ће редистрибуција моћи грубо речено са Запада на Исток, која је на помолу, дозволити да америчко-европски кондоминијум руководи било каквим новим светским поретком.

Аутор је декан на Факултету јавних послова Линдон Б. Џонсон Универзитета Тексас.